

Eduskunnan puolustusvaliokunta

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA: JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMA VUOSILLE 2023-2026

Henkilöstö on sotilaallisen maanpuolustuksen tärkein suorituskyky. Tästä suorituskyvystä on huolehdittava kaikissa valmiustiloissa.

Henkilöstön määrän lisätarpeen arvioitiin edellisellä hallituskaudella olevan 600–1600. Puolustusvoimien henkilöstön täyttöaste on tällä hetkellä 95 prosenttia.

Puolustusselonteossa 2021 esitetty 500 henkilötövuoden lisääminen ei riitä määrällisesti. Tapa, millä henkilöstön määrää nostetaan, ei vastaa laadullisesti tarvetta. Sopimussotilaiden ja määräaikaisen kriisireservin lisääminen tuhannella ei ole riittävä toimenpide valmiusvaatimusten kiristyessä. Se on korkeintaan niin sanottu laastariratkaisu, jolla voidaan saada aikaan tilanteen hetkellinen paraneminen.

1. Henkilöstön määrän lisätarve

Puolustusvoimien henkilöstön määrää on lisättävä 1500:lla henkilötövuodella. Lisäys on tehtävä etupainoisesti ja suunnitelma pitää ulottaa vuoteen 2036. Perusteena on se, että upseerien lisätarve tällä hetkellä on 300. Sen lisäksi on varauduttava Nato-jäsenyyden myötä 100–200 henkilön lisäykseen erilaisiin puolustusliiton tehtäviin. Tämä on kokonaismäärältään yhteensä 400–500 upseeria. Puolustusselonteossa 2021 esitetty 500 henkilötövuoden lisäys tarvitaan jo pelkästään upseerien tehtävien lisäämiseen.

Henkilöstölisäyksen perusteita ei ole määritelty ajankohtaiselonteossa tai julkisen talouden suunnitelmassa. Tarpeen määrittely on erittäin tärkeää resurssien suuntaamisen näkökulmasta.

Henkilöstöä tarvitaan myös muihin kuin upseeritehtäviin. Näitä ovat tekniset erikoisupseeritehtävät, erilaiset aliupseeritehtävät sekä siviilitehtävät, jotka vapauttavat sotilaiden panosta keskeisiin sotilastehtäviin.

Upseeriliitto esittää, että julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2023–2026 kirjoitetaan Puolustusvoimien henkilöstön lisätarpeeksi 1500 vuoteen 2026 mennessä. Kadettikurssien aloitusvahvuuksia pitää kasvattaa etupainoisesti. Kymmenen kadetin lisäys/kurssi ei riitä. Tavoitteena on oltava vähintään 30 henkilön lisäys/kurssi, jolla varmistetaan mahdollinen poistuma huomioiden upseerien määrän kasvattaminen yli sadalla neljässä vuodessa.

2(2)

2. Henkilöstön tarvitsemat tukitoimet vuodesta 2022 eteenpäin

Lisääntyvät valmius- ja kertausharjoitukset kuormittavat henkilöstöä entistä enemmän. Meidän tulee nyt valmistautua pitkäaikaiseen painostukseen ja jopa kriisiin. Työnantaja on nähnyt Puolustuslaitoksen työaikalain kehittämisen tarpeettomaksi. Puolustusvoimien henkilöstöjärjestöt ovat vaatineet työaika-suojelua, koska sitä ei saada harjoitusten määrää säätelemällä eikä henkilöstön määrää nostamalla. Henkilöstölle on annettava tosiasiallisen mahdollisuus palautua työstä. Työaika-suojelua ei ole pystytty kehittää sopimuksilla, koska työnantaja on nähnyt muutokset liian isoina ratkaistaviksi.

Nyt olemme tilanteessa, jossa turvallisuusympäristön muutos aiheuttaa jatkuvan paineen henkilöstölle. Meidän tulee varmistua palkatun henkilöstön suorituskyvystä kaikissa valmiustiloissa.

Upseeriliitto esittää, että ennen kuin Puolustusvoimien työaikalaki saadaan uudistettua, kehitetään Puolustusvoimien työaika-sopimusta siten, että eri harjoitustoiminnan työaika-perusteet neuvotellaan turvallisuustilannetta vastaavaksi. Esimerkiksi neljän harjoituspäivän jälkeen ansaitaan palauttava vapaa. Neuvotteluratkaisulla voidaan mahdollistaa henkilöstön suorituskyyinen kaikkiin valmiustiloihin. Neuvottelujen edellytyksenä on rahoitus. Työaikalain hinnaksi on arvioitu 15–20 miljoonaa euroa. Tämän neuvotteluratkaisun kustannus määrääkaisena ratkaisuna voisi olla noin 15–20 % työaikalain kustannuksesta.

Sopimuksella neuvoteltava ratkaisu ei poista Puolustusvoimien työaikalain uudistamistarvetta, mutta takaisi henkilöstön suorituskyyyn kiristyneessä turvallisuustilanteessa ja eri valmiustiloissa lähitulevaisuudessa.

Puheenjohtaja

Edunvalvontapäällikkö

merk.

Ville Viita

Mika Ylönen